

هو العليم

اعراض اولیای الهی از مرجعیّت و مسند فتوا

حضرت علامه آیه الله حاج سید محمد حسین حسینی طهرانی

توحید علمی و عینی

بسم الله الرحمن الرحيم

عارف عظیم الشان حضرت آية الله حاج سيد احمد كربلايي طهراني در اواسط قرن ۱۳ ه. ق در شهر مقدس كربلا دیده به جهان گشود. ایشان برای ادامه تحصیلات حوزوی به نجف اشرف هجرت نمود. وی فقه و اصول را از محضر مجتهدان بزرگی چون: میرزا محمد حسن شیرازی معروف به (میرزای بزرگ)، علامه بزرگوار میرزا حسین خلیلی طهرانی، میرزا حبیب الله رشتی و آخوند خراسانی بهره برد و در این علوم تبحری تمام و کمال یافت. آن بزرگوار در این دو رشته فقه و اصول فقه سرآمد روزگار شد؛ به گونه ای که مرحوم علامه محقق، آية الله شيخ محمد حسين اصفهانی - رحمة الله عليه - درباره او فرمود: "من احدی را مانند آقا سيد احمد حائری در فقه ندیدم."

مرحوم آية الله حاج سيد احمد طهراني كربلايي از اعظام فقهای شیعه امامیه و از اساطین حکمت و عرفان الهی بوده است. اما در حکمت و عرفان همین بس که پس از رحلت مرحوم عارف بی بدیل و حکیم مربی، و مدرس و حید و فقیه عالی قدر، حضرت آية الله العظمی آخوند مولا حسینقلی همدانی - رضوان الله عليه - در نجف اشرف، با عدیل و هم ردیف خود، مرحوم حاج شيخ محمد بهاری، در میان سیصد تن از شاگردان آن مرحوم، از مبرزترین شاگردان، و از اساتید و حید این فن بوده اند؛ و پس از مهاجرت آية الله بهاری به همدان، یگانه عالم اخلاق و مربی نفوس و راهنمای طالبان حقیقت در طی راه مقصود، و ورود در سبیل سلام و ارائه طریق لقای حضرت احدثیت، و سیر در معارج و مدارج کمال نفس انسانی، و ایصال به کعبه مقصود، و حرم معبود بوده است.

شرح فضائل او از وصف خارج است؛ چه در میان علمای نجف اشرف و خواصی که با وی رفت و آمد داشته اند؛ این مطلب معلوم و از مسلمیات اهل فن به شمار می آید.

علامه حاج شيخ آغا بزرگ طهرانی - قدس سره - در اعلام الشیعه گوید:

"سيد احمد یگانه فرد زمان، و اوحدی عصر خود بود در مراتب علم و عمل و سلوک و زهد و ورع و تقوا و معرفت بالله، و خوف و خشیت از او. نمازهای خود را در مکان های خلوت بجای می آورد، و از اقتدا کردن مردم به وی در نمازها خودداری می نمود، و بسیار گریه می کرد، و کثیر البكاء بود به طوری که نمی توانست از گریه در نمازها خویشتن داری نماید، به خصوص در نمازهای شب."

از جمله مهم ترین شاگردان ایشان حضرت علامه حاج سيد علی قاضی طباطبایی و آية الله حاج سيد جمال الدین گلپایگانی می باشند.

سرانجام ایشان در آخرین تشهد نماز عصر در روز جمعه، ۲۷ شوال ۱۳۳۲ رحلت کرد. و جنازه

ایشان را شاگردان و جمعی از مخلصین و اصداق تشیع کردند و در صحن حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در قسمت شمالی مقابل ایوانی که در پشت مرقد مطهر واقع است دفن کردند.^۱

در اینجا داستان غریب و عجیبی از ایشان [آیه الله سید احمد کربلایی طهرانی] ذکر می‌کنیم، که حَقاً باید موجب عبرت و بیدارباش و تعهد و صعوبت امر ریاست و مرجعیت، برای سلسله جلیله طلاب علوم دینیه قرار گیرد: در روز جمعه بیست و یکم شهر جمادی الاولی، یک‌هزار و چهارصد و یک هجریه قمریه در شهر مقدس مشهد، به بازدید جناب مستطاب حضرت صدیق ارجمند، و سرور گرامی، آیه الله حاج سید علی لواسانی - دامت برکاته - فرزند برومند آیه الله آقای حاج میرزا ابوالقاسم لواسانی، فرزند مرحوم آیه الله آقای حاج سید محمد لواسانی، فرزند مرحوم آیه الله آقای سید ابراهیم لواسانی - رحمة الله عليهم أجمعین - به منزلشان شرفیاب شدم. در ضمن مذاکرات، شرحی راجع به حالات مرحوم آیه الله عارف عابد، و فقیه نبیه، آقای حاج سید احمد طهرانی کربلایی بیان داشتند؛ از جمله آنکه فرمودند:

”پدر من مرحوم آقای حاج سید ابوالقاسم از شاگردان مرحوم آیه الحق، عارف بی بدیل، آخوند مولی حسنیقلی همدانی - رضوان الله علیه - و پس از ایشان شاگرد مرحوم مبرور آیه الله آقای حاج سید احمد طهرانی بوده‌اند؛ و نیز وصی مرحوم آقای حاج سید احمد بوده است؛ و مرحوم آقای حاج سید احمد در حالی که سرش در دامان ایشان بوده است، رحلت نموده‌اند. پدر من: مرحوم حاج سید ابوالقاسم می‌گفتند: روزی از روزها که درس تمام شد و شاگردان شروع به رفتن کردند، من هم برخاستم که بروم. مرحوم استاد حاج سید احمد فرمودند: آقای سید ابوالقاسم اگر کاری نداری قدری بنشین. من دانستم که ایشان کار خصوصی دارند. عرض کردم: نه، کاری ندارم، و نشستم.

و پس از آنکه همه رفتند، فرمودند: برای آقا میرزا محمد تقی بنویس! و سپس حالشان منقلب شد و گفتند: آه آه، خودش گفته است، خودش گفته است. مسلّم است، مسلّم است. و چنان انقلاب حال پیدا کردند که بی حال شدند. ما پنداشتیم که شاید آقای میرزا محمد تقی درباره ایشان جمله‌ای زننده گفته و یا نسبتی داده است که به ایشان رسیده که بالتّیجه ایشان را تا این سرحد ملول و ناراحت نموده است. از طرفی دیگر می‌دانستیم که آقای میرزا محمد تقی شیرازی، شخص عادل و باورع و متقی است، و هیچ‌گاه کلمه‌ای که در آن غیبت و خلاف واقع باشد نمی‌زند؛ و نیز می‌دانستیم که ایشان

^۱ مه‌رتابناک، ص ۷۵؛ توحید علمی و عینی، ص ۱۹.

هم کسی نیستند که از نسبت‌های ناروا که به او داده شود، ملول و خسته شوند. و لذا همین‌طور متحیر شدیم و به حال سکوت و بُهت درآمدیم.

در این حال من برای ایشان سیبلی چاق کردم - چون مرحوم حاج سید احمد استعمال دخانیات می‌نمودند - و به ایشان دادم و عرض کردم: حالا این شطَب را بکشید! و این قدر ناراحت نباشید! مرحوم استاد شطَب را کشیدند و قدری که سر حال آمدند، فرمودند: این مرد (یعنی آقای آقا میرزا محمد تقی شیرازی) احتیاطات خود را به من ارجاع داده است، و افرادی به او مراجعه کرده‌اند و از او پرسیده‌اند که: اگر خدای ناکرده برای شما واقعه‌ای اتفاق بیفتد، ما بعد از شما از چه کسی تقلید کنیم؟ و اینک در احتیاطات شما به که مراجعه نماییم؟ آقای میرزا محمد تقی در جواب گفته است: به سید احمد. من غیر از او کسی را سراغ ندارم.

آقا سید ابوالقاسم! برای او بنویس که: آقا میرزا محمد تقی! شما در امور دنیا حکومت دارید! اگر دیگر از این کارها بکنید و کسی را ارجاع دهید، فردای قیامت در محضر جدّم رسول خدا، که حکومت در دست ماست، از شما شکایت خواهم کرد و از شما راضی نخواهم شد!^۱ و نیز داستان دیگری از ایشان نقل شده است که:

در موقع رحلت مرجعی از مراجع تقلید، اگر طهرانی‌ها، یعنی علمای طهران و تجّار و کسبۀ طهران، به کسی رجوع می‌نمودند و از او تقلید می‌کردند؛ او مرجع تقلید تمام شیعیان می‌شد و همه بلاد و شهرها به تبع طهرانی‌ها از او تقلید می‌کردند. و چون طهرانی‌ها به حاج سید احمد رجوع کردند تا از او تقلید کنند، نپذیرفت و در جواب گفت: "اگر جهنّم رفتن واجب کفایی باشد، مَنْ بِهِ الْكِفَايَةُ موجود است!"^۱

^۱ مه‌رتابناک، ص ۷۳؛ توحید علمی و عینی، ص ۲۳.